

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

In Qvo Agitvr Nominatim De Sacerdotibus, Confessarijs, Magistris siue
Doctoribus, Concionatoribus, Episcopis & alijs Prælatiſ, eorumque
Ministerijs - In ſeptem Tractatus distributus ...

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1629

Cap. III. Talenta ad perfectè gubernandum necessaria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45750](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45750)

CAPVT III.

TALENTA AD PERFECTE GVBERNANDVM
necessaria

X OMNIBVS RATIONIBVS IN PROXIMO
CAPITE positus deducere licet conclusionem illam,
quam S. Gregorius Papa initio sui Pastoralis proposuit,
dicens: *ars artium regimen animarum*. Eisdem docuerat S.
Gregorius Nazianzenus dicens: *Ars artium, & disciplina*
disciplinarum, hominem vel regere, vel imbueri,
qui certe est inter omnes animantes, & moribus varius,

& voluntate diuersus. Artem artium vocant, ob summam excellentiam
& difficultatem, quam inter omnes artes habet. Excellentia eius deducitur
ex præstantia obiecti ac finis, boni scilicet supernaturalis animarum,
ad gloriam eius, qui illas creauit ac redemi; cupi que eas iustificare &
glorificare. Difficultas partim oritur ex ipsis gubernandis, qui natura sunt
mutabiles, inconstantes, liberi, iudicio proprio adherentes, ac difficile
subiecti aliorum gubernationi: partim oritur ab ipsis gubernatoribus,
qui naturâ suâ sibi ipsis non fidunt, ac de cipi possunt circa res externas,
quæ possunt sensibus percipi. Quanto igitur magis circa internas, quæ
valde sunt absconditæ; etiam ipsi, in quo ille geruntur: vt ita solus a Deo
qui scrutatur corda intricata, possit eas cognoscere ac manifestare. Quod si
ars medica, quæ corporis tantum morbis medetur, adeo est difficilis quanto
erit difficilior quæ animabus curandis attendit; maximè quod illa tantum
sit vnica, & respiciat præcipuè solos infirmos: quia *illi & non sani*
(vt dixit Saluator) *indigent medico*: hæc autem est ars artium: quia malitas
completur, ac dirigitur ad gubernandos infirmos & sanos; & dirigendos
Tirones, & proficientes, ac perfectos. Nam Prælati non tantum
sunt medici, sed Magistri etiam, Iudices, Consiliarij, Gubernatores, Duces,
ac Patres. Vocatur tamen ars: eò quod non dirigatur ad sciendum
tantum; aut docendum; sed ad præxim etiam & opus præstandum. Hinc
est, quod Prælatuæ officium, & ars gubernandi, ad sui perfectionem requirat
c quinque talenta, quæ supremus Gubernator distribuit ijs, qui futuri
sunt digni Ecclesiæ Prælati. Quoniam autem gratia requirit aptam naturam,
Primum talentum est *BONA CONSTITVTIO NATVRALIS*, apta scilicet ad ea præstanda,
quæ gubernandi officium exigit: tam
quo ad bonum intellectum; & iudicium compositum; quam ad bonas
propensiones, cum moderatione passionum vehementium, quæ iudicium

1 p. Pastor
ci. in Apo-
logico.

aler. 17. 10

b Luc. 5. 31.

c Matt. 25.
15.

cū illud solent perturbare. Hoc enim officiū non bene cōmittitur ingenijs rudib; crassis, exiguē apprehensionis, ac iudicij circa res agēdas; neq; ingenijs tumultuarijs, temerarijs ac precipitatis; aut duris, pertinacibus inflexilib; nec ingenijs timidis, & puillanimis, aut valde scrupulosis, angustis, & auxilijs. Omnia enim hęc ingenia solent in gubernatione populū destruere, sicut filius ille Salomonis de quo ait scriptura: d *Roboam erat ruis, & corde pauido, nec potuit resistere hostibus suis*: ac propterea non reddidit bonam rationem de regno sibi à patre relicto. Necessē itaq; est, gubernatum habere aptum fundamentum naturale, sicut ipse Salomon de seipso dixit: *e puer eram ingeniosus, & sortitus sum animam bonam*; habebat enim ingenium docile, clarum, tranquillum, & facile, ac promptum ad discendum, & rectum ad iudicandum; & animam à natura bene propensam, cor generosum, magnanimum, robustum & ad plurima aptum.

SED quoniam non sufficit, fundamentum hoc siue fulcrum bonæ naturalis constitutionis: nā vt plurimum habet multa inordinata, que indigent mortificatione; & alia multa quæ in meliorem ordinem & constitutionem redigi possunt: necessarium est *secundum* talentum, quod est VIRTUTIS, de quo proximo capite dictum est, cum cæteris bonis habitibus, quos complectitur: idque non in quouis gradu, sed in perfectissimo: vt bene sint mortificatæ, ac domitæ passiones carnis, & inordinati affectus ad delicias, diuitias, & honores: quæ sunt venenum huius statūs & totius gubernationis. Hoc S. Gregorius pulchrè his verbis explicauit: *Præsul, cum populi curam suscipit, considerare debet, quod quasi ad egrū medicus accedit. Si ergo adhuc in eius opere passiones viuunt: qua præsumptione percussum mederi properat, qui in facie vulnus portat? Ille igitur modis omnibus debet ad exemplum bene viuēdi pertrahi, qui cū cæcis carnis passionibus moriens, iam spiritualiter viuunt; qui prospera mundi postponunt, qui nulla aduersa pertimescit; qui sola interna & æterna desiderat: cuius bonę intentioni nec omnino per imbecillitatem corpus nec valde per contumaciam repugnat spiritus. Qui aliena cupienda non ducitur, sed propria largitur. Qui per pietatis viscera citius ad ignoscendum flectitur; sed nunquam plus quàm deceat ignoscens, ab arce rectitudinis inclinatur. Qui nulla illicita perpetrat sed perpetrata ab alijs, vt propria deplorat. Qui ex effectu cordis alienę infirmitati compatitur, sic que in bonis proximi sicut in suis profectibus lætatur. Qui ita se imitabilem cæteris in cunctis, quæ agit, insinuat: vt inter eos non habeat, quod saltem de transactis mens erubescat. Hęc & alia. S. Gregorius: quæ sunt effectus illius talenti, quod virtutem appellamus: virtutes enim ad huiusmodi opera impellunt.*

NECESSĒ tamen est, tertium addere talentum: quod est S C I E N-

T I A E

d. 2. Paral.
13.7.

e Sapien 3.
19.

2

1. Pastoral.
c. 9. ad firm.
& c. 10

”

”

”

”

”

”

”

”

”

Sessione 22
de Reform.
c. 2.
lib 4 de Sa-
cordosio
prope mediū

TIAE: eaque non discipuli alicuius, sed magistri cum ea *sufficiens*, (ut ait Concilium Tridentinum) ut idoneus sit ad eam alios docendam, non enim bene poterit Prælati munere fungi, qui non sit bene institutus in omnibus. quæ Sacra Scriptura docet ad corrigenda, & vitia dirigendum in virtutibus; ad Diuina misteria, quæ in eis sunt reuelata, confirmanda: ut fides S. Chrysostomus ostendit. Nam Prælati, ut dictum est, sunt animarum medici. Certè, inquit, humana corpora curantibus diuersa suppetunt medicamenta. Itemque instrumentorum apparatus varij & cibis & grotantibus congrui; plerumque autem & sola aeris natura satis fuerit, ad sanitatem laboranti restituendam: alias etiam somnus, qui opportune obreperit, medicum ipsum labore omni leuat, liberatque. Ad curandum verò animas, nihil huiusmodi comminisci licet: sed vna quædam as, operationisq; via tenenda, sequendaque est: nempe per sermonem Euangelicum doctrinæ, & verbum Dei, quod nobis in scriptura sua reuelatur. Siqui hoc demum instrumentum est, hoc cibus, hoc aeris temperatum optimum, hoc medicamentum instar, hoc ignis loco, hoc ferri vice, quod cauterium imprimit, hoc scalpellus quo sanguis corruptus foras emittitur; hoc syrupus, & purgatio qua deprauatus humor extra animam expellitur: ac si vel vrere vel secare opus, hoc ipso vti necesse: & hoc incertam animam suscitamus, & tumescentem compescimus; hoc & supercaneam amputamus, & quæ desunt supplemus; infirmam in fide hoc confirmamus, & animum ad perseverantiam addimus: cæteraque omnia conficimus, quæ ad animi conferunt incolumitatem. Hic enim locum habet, quod Diuina dixit sapientia: *fneq; herba neq; malagma sanant res, sed tuus Domine sermo, qui sanat omnia.*

f Sapien. 16.
12.

SYN T etiam Prælati spiritualis militiæ duces, in qua innumeri sunt hostes inuisibiles, milleque artibus & modis instructi ad ipsos & eorum milites, qui sub eorum vexillis militant decipiendos: ac proinde necesse est, eos omnium illarum artium scientiâ pollere: si enim Daemon presentiat, vel vnus illarum esse ignorantiam, illâ vteretur ad eos oppugnandos subtrahet se verò, cum pastoris senserit omni scientiâ esse præditum insidiarumq; omnium suarum esse gnarum. Accedit, quod etiam ipsa fides ab innumeris hæreticis oppugnatur multis variisque erroribus, & virtus vexatur à multis malis Christianis mille modis valde noxijs. Cum autem Prælato incumbat obligatio, illa auerendi, & impediendi, necesse est, eum habere valde perfectam omnium cognitionem. Ac propterea Apostolus commendat Timotheo Episcopo discipulo suo, ut attendat *lectioni, exhortationi, & doctrinæ*. & iterum monet eundem, h v; *sermone in ijs qua didicit: quis ab infantia sacras litteras nouerat. omni enim, inquit, scriptura diuinitus inspirata, utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum,*

g¹ Timoth.
4 13.

h¹ Timot
3 14.
i Tit. 1. 9.

donum, ad erudiendum in iustitia, vt perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus. Et scribens ad Titum addit: vt i potens sit exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradicunt arguere, si enim ignarus & idiota sit, non poterit eis obstruere ora, nec resistere, nec subditos suos à deceptionibus liberare. Denique scientiâ suâ Prælati primum ferculum siue pastum præbent suis ouibus, docentes eas quod ad suam salutem ac perfectionem facere debent. Et hoc est officium ipsorum valde proprium, iuxta illud quod dixit Dominus: *k dabo vobis P. stores. & possidet vos scientiâ & doctrinâ.*

Ex his deducitur etiam necessitas quarti talenti, P R V D E N T I A E scilicet in gubernando: quæ donum est à scientia distinctum, & multi valde eruditi eâ carent; estq; proprie illa sapientia, quam Salomon petijt & accepit à Deo, cum omnibus eius actibus & officijs: de quibus in secundo Tomo egimus. Et hæc magnam habet connexionem cum experientia, quæ annorum decursu obtinetur: cum videntur multa & obseruantur. Ac propterea Prælati deberent esse senes: nã absque veneranda senectute, & canicie hæc experientia non habetur. Ideoq; in Scriptura appellatur *l Seniores*, quod significat viros maturos, ætate valde prouectos, valdeque expertos: quales esse debent medici, ac duces, vt rectè dextreque suo munere fungantur. Præterea prudentia Pastoris (ait S. Chrysostomus) eiusque solertia munit quasi murus ciuitatem Ecclesiæ, & ita illa est valde turata. Etiam est quasi specula, ad obseruandas hostium infidias: in d est quasi quodlibet belli instrumentum aduersus eos. Prudentia enim & solertia suâ vniciueque applicat remedium conueniens iuxta eius necessitatem. Ac propterea Salomon dixit, quod cum in ciuitate quædam parua obli-deretur à Rege quodam magno, inuentus fuerit in ea vir pauper & sapiens: hic est Prælati spiritus pauper, ac cœlesti sapientia Sapiens) & liberauit urbem per sapientiam suam, à periculo in quo erat constituta.

S E D quoniam virtus, scientia, & prudentia hominum exiguæ sunt; & quod sunt in vasis fictilibus debilis ac fragilis carnis, opus habent quinto talento, dono scilicet orationis & contemplationis, quæ impetrat à Deo inspirationes, mentis illustrationes & auxilia copiosa, quibus reliqua talenta suos actus exercent; & contemplatio n introducit Prælatum in cellam vniuersam Dei, & in intimos sapientiæ eius recessus, vbi discit scientiam gubernandi; recipitq; actus veri amoris ac zeli, quibus oportet gubernare. Item cum Prælati officium sit, vt dixit Moyses, *o esse sequestrum & medium inter Dominum & homines*; & orare causamque illorum agere: necesse est, cum habere donum orationis cum fiducia, cui illa innititur: vt eius in recessibus feliciter exaudatur, & expediat. Ille (inquit Sanctus Gregorius) aptus est vt fiat Prælati, qui orationis vsu & experimento iam didicit, quod obtinere à Domino, quæ poposcerit, possit: quasi ei speciatim

i Tit. 1.9.

k Jerem. 3.1

Tract. 4. c. 8

l Num. 11.

16

AA 15.4 &

ca. 20. 17

Supra.

m Eccl. 9. 15.

5

n Cant. 1. 4.

& c. 2. 6.

S. Bern. 4

Les. Jerem. 23

o Deut. 5. 5.

9. P. Pastor

ca. 10. ad fi-

nem Cap. 11.

11

p. 151. 58. 9.
iuxta LXX.

lib. 4. de cō-
sideratione.

C. Nisi cum
pridem. De
Renuntia. 1.

q. 1. Corin-
1.
1. Eccl. 37. 18.

dixerit illud Prophetę p. adhuc loquente te dicam, ecce adsum: vt scilicet cō-
cedam quod petis. Ex quo infert hic Sanctus necessitatem, qua Prælatas
teneret esse valde iustus. Nam si quis offensum & iratum sibi habet Prin-
cipem, cum quo non haberem singularem amicitiam & familiaritatem,
peteret à me, vt pro ipso intercederem, statim me excusarem, dicens, me
non habere familiarem aditum ad illum Principē ad huiusmodi causam
tractandā: si igitur homo refugit intercedere apud alium quem non no-
uit: quomodo audet officium obire intercessoris pro populo; qui in se nō
habet indicia & aliquod testimonium, quod sit gratus Deo: Et quomodo
audebit pro alijs veniam petere, qui existimat ipsum Deum sibi esse ira-
tum? Potius enim vereri debet: temeritatem intercedēdi pro alijs, auctu-
ram Dei contra se iram Prælati, ait S. Bernardus. tales esse debent, vt dex-
teritatem & vsum orandi habeant; ac de omni re, orationi plus fidat, quā
sua industriæ vel labori, ita vt sperent Deum propter orationē daturum
labore & industriæ efficacitatem necessariam, vt voti sui compotes es-
sant. Cū autem contemplationis finis sit vnio cum Deo per inflam-
matum amorē charitatis; hæc est præcipuum talentum, quod valde sup-
plet defectus perfectionis reliquorum. Ac propterea dixit Innocentius
Papa; et si desideranda sit eminens scientia in pastore: in eo tamen sit competens
toleranda: quia secundum Apostolum; q. scientia inflat, charitas adificat, & talis
imperfectum scientia potest supplere perfectio charitatis iuxta illud Ecclesiasti-
cæ anima viri sancti enuntiat aliquando vera, quā septem circum spectores selen-
tes in excelsis ad speculandum: sanctitas enim illum erigit ad locum altiorem
ad ipsum scilicet Deum, à quo supernaturali lumine docetur, quod hu-
mana scientia non assequitur. Præter hæc autem quinque talenta necesse
est, Dominum qui illa distribuit, velle, vt illa huic officio & mun-
neri applicentur: ex eius enim voluntate, eorum efficacitas
dependet, vt in proximo capite dicitur.

